

KNJIŽNICA BREŽICE

Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v Knjižnici Brežice v letu 2024

Uvod

Letni načrt nakupa določa cilje, namen, kriterije, obseg, strukturo in dostopnost knjižničnega gradiva. Letni načrt nakupa je osnova za izgradnjo, razvoj, vzdrževanje ter vrednotenje knjižnične zbirke kot jedra knjižnice.

Poslanstvo

V Odloku o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Brežice je navedeno, da je poslanstvo knjižnice trajno in nemoteno izvajanje knjižnične dejavnosti za vse občane občine Brežice ter omogočanje zadovoljevanja izobraževalnih, informacijskih, kulturnih in razvedrilnih potreb uporabnikov. Knjižnica zagotavlja oblikovanje knjižničnih zbirk, izdelavo katalogov, izposajo in hrambo knjižničnega gradiva (knjižnega in neknjižnega gradiva), izvajanje informacijske dejavnosti (pomoč in svetovanje pri iskanju gradiv in informacij), bibliopedagoško delo (knjižna in knjižnična vzgoja), organizacijo kulturnih prireditev (literarna srečanja, razgovori z avtorji, razstave ...) in založništvo strokovnih publikacij (katalogi, bibliografije ...). Smo proaktivna, uporabnikom prijazna in ustrežljiva, dostopna in kakovostna kulturna ustanova, družabni prostor za vse generacije in socialne skupine. Smo izvajalci knjižnične dejavnosti, posredniki med uporabniki in knjižničnim gradivom.

Smu multikulturno, multimedijsko in informacijsko središče. Sodelujemo pri projektih za doseganje skupnih ciljev v dobrobit lokalnega in širšega okolja.

V ta namen knjižnica oblikuje in vzdržuje knjižnično zbirko oz. izbira, nabavlja, obdeluje, hrani in daje v uporabo knjižnično gradivo.

Zakonske podlage in referenčni dokumenti

- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), Ur. l. RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13 in 68/16, 61/17 in 21/18-ZN Org, 3/22-Z Deb in 105/22-ZZNŠPP,
- Zakon o knjižničarstvu, Ur. l. RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe, Ur. l. RS, št. 28/23,
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018–2028,
- Strategija razvoja splošnih knjižnic 2022–2027,
- Deklaracija o otrokovih pravicah,
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic, Ur. l. RS, št. 29/03 in 162/22,
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Brežice, Ur. l. RS, št. 199/2020,
- Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Knjižnice Brežice, izdaja 1.26.

1 Namen in cilji nakupa

1.1 Namen nakupa

Namen nakupa knjižničnega gradiva je, da skladno z javnim interesom na področju kulture omogoči, da knjižnica ponudi knjižnično gradivo, ki bo:

- zadovoljevalo kulturne, informacijske, izobraževalne, raziskovalne in socialne potrebe okolja,
- spodbujalo, razvijalo in širilo informacijsko opismenjevanje,
- podpiralo vseživljenjsko učenje in smotrno izrabo prostega časa,
- omogočilo dopolnjevanje zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije,
- prispevalo k razvoju pismenosti in bralne kulture,
- kakovostno podpiralo formalno in neformalno izobraževanje in informiranost,
- prispevalo k osebni in osebnostni razvoju prebivalcev,
- ustrezalo uporabnikom s posebnimi potrebami.

1.2 Cilji nakupa knjižničnega gradiva:

- graditi kakovost in obseg knjižnične zbirke, zlasti njihove aktualnosti in prilagojenosti ugotovljenim potrebam okolja,
- omogočiti čim večjo dostopnost knjižničnega gradiva za vse uporabnike, posodabljanje knjižnične zbirke s knjižničnim gradivom različnih vrst, oblik in dostopnosti, tudi z zagotavljanjem dostopnosti zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku,
- zagotoviti dostopnost do kakovostne slovenske založniške produkcije v celotni knjižnični mreži,
- ustvarjati pogoje za spodbujanje bralnih navad, oblikovanje bralne kulture in razvijanje funkcionalne pismenosti,
- približevanje strokovnim priporočilom o sestavi in obsegu zbirke.

Glede na izhodišča Ministrstva za kulturo za leto 2024 knjižnica s sredstvi, ki jih bo pridobila na Neposrednem pozivu za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2024 (NP-NKG-2024) načrtuje nakup aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva, namenjenega za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja vseh ciljnih skupin uporabnikov ter nakup zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

2 Okolje, v katerem deluje Knjižnica Brežice

Občina Brežice, v kateri deluje Knjižnica Brežice s svojo kolekcijo premične zbirke Cerklje ob Krki ter od oktobra 2020 s Posavsko potujočo knjižnico (PPK), je občina, ki v veliki meri meji na Hrvaško. S PPK smo knjižnično dejavnost približali tudi težje dostopnim krajem v brežiški občini. Pri poslovanju le-te sodelujejo Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Brežice, Knjižnica Sevnica in Knjižnica Laško. V letu 2024 načrtujemo 26 postajališč v občini Brežice.

Brežice imajo pomembno geostrateško lego. Površina občine meri 268 km². Poseljena je s 109 manjšimi naselji, ki so razporejena v 20 krajevnih skupnostih. Gostota prebivalstva je manjša od slovenskega povprečja. Skupni prirast prebivalstva je bil za leto 2022 pozitiven in je znašal 1,7 (na tisoč prebivalcev).

Število prebivalcev na 1. 1. 2023 je 24.417, po stalnem prebivališču 23.989, od tega (po stalnem prebivališču) 11.904 moških, 12.085 žensk. Otrok (do 14. leta) je 3.314, mladine (od 15. do 18. leta) ter odraslih skupaj je 20.675.

Glede na izobrazbo odraslih prevladuje srednješolska izobrazba, višješolska in visokošolska skupaj pa rahlo naraščata iz leta v leto.

Na področju občine deluje 9 vrtcev (vključno z enoto podružnične šole). V vrtec je bilo vključenih 865 otrok, število se poveča ob morebitnem medletnem vpisu oziroma odpiranju medletnih oddelkov (vir: Občina Brežice).

V 8-ih osnovnih šolah in 1 podružnični šoli je 1.915 učencev (brez OŠPP). Imamo 1 osnovno šolo s prilagojenim učnim programom, ki jo obiskuje 32 učencev.

Ravno tako imamo v Brežicah izpostavo oz. enoto Varstveno delovnega centra. V Knjižnici Brežice se zavedamo pomena dela z uporabniki s posebnimi potrebami, zato že vrsto let sodelujemo z Varstveno delovnim centrom Brežice in z osnovno šolo s prilagojenim učnim programom iz Brežic. Zato je naš cilj zagotavljati tudi gradivo za te uporabnike. V Domu upokojencev Brežice izvajamo bralna krožka Lastovke in Mlade lastovke, oskrbovancem pa tudi dostavljamo zeleno gradivo. V letu 2021 smo vzpostavili še postajališče bibliobusa pri Domu upokojencev. Za slepe in slabovidne bomo zbirko dopolnjevali z izborom zvočnih knjig z nakupom dodatnih licenc za izposajo preko mobilne aplikacije Audibook, z zvočnimi knjigami na fizičnih nosilcih, s knjigami s povečanim tiskom, e-knjigami ... Dopolnjujemo tudi zbirko gradiva za dislektike in za tiste, ki imajo težave z branjem.

Od srednjih šol imamo Gimnazijo Brežice, ki ima tudi športni oddelek, ter srednjo šolo, ki je skupaj z višjo šolo preimenovana v Strokovno izobraževalni center Brežice (SIC Brežice). Obe srednji šoli skupaj obiskuje 798 dijakov. Izobraževalni programi srednje šole na SIC Brežice so naslednji: 3-letni program trgovec, 4-letni program ekonomski tehnik, 4-letni program predšolska vzgoja, 4-letni program zdravstvena nega ter 2-letni poklicno-tehniški program ekonomski tehnik.

Visoko šolstvo predstavljata Višja strokovna šola na SIC Brežice z višješolskim programom ekonomist in velnes ter Fakulteta za turizem. Naše šole obiskuje tudi del dijakov in študentov iz ostalih slovenskih občin, nekaj tudi iz sosednje Hrvaške ter ostalih področij bivše Jugoslavije.

Prebivalstvo je v večini slovensko, od ostalih narodnostnih skupin na območju občine živijo Hrvati, Srbi, Bošnjaki, Albanci in Romi.

Dnevni migraciji je največ zaradi dela, administrativnih, šolskih, zdravstvenih in upravnih storitev ter nakupovanja.

Gospodarstvo obsega zelo razvit zdraviliški turizem, kmetijstvo, energetiko, storitvene dejavnosti ter malo podjetništvo.

Glede na upoštevanje značilnih in posebnih potreb okolja bomo zbirko dopolnjevali z gradivom za zadovoljevanje različnih potreb okolja (informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe).

3 Ciljne skupine uporabnikov Knjižnice Brežice

3.1 Predšolski otroci

Za predšolske otroke bomo nakupovali gradivo, ki:

- omogoča začetno spoznavanje predmetov in pojmov (barve, oblike, živali, rastline, okolje ...),
- pripomore k razvijanju domišljije, vedoželjnosti in ustvarjalnosti,
- pomaga razvijati pozitivne občutke v stiku s knjigo in knjižnico.

Gradivo bo na različnih medijih, dodatni kriteriji nakupa so kakovost likovnih in jezikovnih prvin ter varnost. Nakupljeno (in obstoječe gradivo) bo nadgrajeno z

različnimi oblikami dela z otroki in njihovimi starši. Nadaljevali bomo tudi sodelovanje z vrtci.

3.2 Osnovnošolci

Osnovnošolci so razdeljeni v tri starostne skupine: C, P, M – cicibani, pionirji in mladinci.

Za njih bomo nakupovali gradivo, ki:

- omogoča razvoj bralne spretnosti, razvija bralne potrebe in navade,
- razvija vedoželjnost,
- omogoča spoznavanje in uporabo informacijskih priročnikov,
- pomaga pri šolskih obveznostih, seminarskih in dodatnih nalogah,
- obravnava probleme odraščanja, osebne identitete, nasilja, drog, motnje hranjenja itn.

Gradivo bo poučno in leposlovno ter na različnih medijih. Glavna kriterija sta kakovost vsebine in likovna oprema. Ponudbo gradiva bomo nadgrajevali s številnimi oblikami dela z osnovnošolci in njihovimi starši. Nadaljevali bomo sodelovanje s šolami.

3.3 Srednješolci

Ta skupina uporabnikov že ima razvito stopnjo bralnih in informacijskih spretnosti, uporablja večinoma knjižnično gradivo za odrasle.

Pri nakupu gradiva za srednješolce bomo pozorni na:

- gradivo, ki je v pomoč pri šolskih obveznostih (priročniki, zbirke nalog, priprava za maturo itd.),
- gradivo o problemih odraščanja, oblikovanju osebne identitete in družbenih odstopanjih,
- gradivo za nadaljnje poklicno usmerjanje,
- gradivo s področij, kjer je zanimanje mladih večje (šport, glasba, film ...),
- elektronske podatkovne zbirke in vire.

3.4 Študenti

Nakupovali bomo priporočeno študijsko literaturo za področji humanistike in naravoslovja ter zbirke nalog, priročnike in strokovno periodiko. Posebna pozornost bo veljala nakupu elektronskih virov.

3.5 Odrasli uporabniki

Za odrasle uporabnike bomo nakupovali gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin vseh stopenj zahtevnosti. Zbirko bomo dopolnjevali tudi s tujejezičnim gradivom. Nakupovali bomo leposlovje vseh zvrsti in slogov s poudarkom na slovenski literarni ustvarjalnosti, klasična in nagrajena dela v tujih jezikih ter leposlovje za učenje tujih jezikov. Nakupovali bomo tudi:

- kakovostno glasbo in igrane filme,
- domoznansko gradivo,
- informativno in strokovno periodiko,
- gradivo z informacijami javnega značaja.

3.6 Upokojenci in starejši uporabniki

Gradivo, nakupljeno za upokoјence, mora pokrivati osebne interese in potrebe starejših uporabnikov, zlasti za:

- ohranjanje mentalnih sposobnosti,
- kreativno preživljanje starosti,

- pozitivno naravnost do življenja in starosti.

Skušali bomo zagotoviti čim več gradiva z večjimi črkami, fizično lažjih knjig ter gradiva, ki je tiskano na nebleščečem papirju.

Ciljna skupina uporabnikov knjižnice so tudi ustanove, organizacije in društva s področja gospodarstva in storitev, javnih služb, šolstva, kulture, turizma, socialnega varstva itd. Ta skupina uporabnikov pogosto uporablja tudi domoznansko gradivo. Celotno knjižnično zbirko bomo vsebinsko bogatili glede na aktualnost vsebine in obravnavanih tem, ustrezne predstavitve obravnavane teme, ustrezne literarno-umetniške kakovosti, povpraševanja po določeni temi, zastopanosti vsebine v dosednji zbirki, ustreznosti za posamezno skupino uporabnikov, ugled avtorja, urednika in založnika, nagrajenosti gradiva, kakovosti jezika in prevoda, kakovosti ilustracije (zlasti pri slikanicah), kakovosti izdelave, razmerja med ceno in pomenom vsebine, pričakovano uporabo gradiva ...

Od knjižnega gradiva bomo kupovali predvsem izvirno slovensko leposlovje, s poudarkom na izvirnih slovenskih klasikih, kakovostno prevedeno leposlovje, tuje leposlovje, poljudno in strokovno literaturo v slovenskem jeziku, predvsem izvirna slovenska strokovna dela za otroke, mladino in odrasle, domoznansko gradivo ...

Pri nakupu gradiva upoštevamo tudi predloge uporabnikov, ki so podani preko spletnega obrazca ali osebno v vseh enotah knjižnice.

4 Zadovoljevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja

4.1 Gradivo za zadovoljevanje informacijskih potreb prebivalcev obsega:

- splošne informativne serijske publikacije v slovenskem jeziku ter uglednejše evropske časnike,
- gradivo, ki vsebuje informacije javnega značaja,
- gradivo, ki zadovoljuje informacijske potrebe posameznika v vsakdanjem življenju,
- različna domoznanska gradiva, ki nastajajo in informirajo občane.

4.2 Za zadovoljevanje izobraževalnih potreb okolja bomo zagotavljali:

- gradivo različnih strokovnih, tematskih in znanstvenih področij različnih stopenj zahtevnosti (od poljudnega do akademskega) ter na različnih medijih,
- gradivo za formalno, neformalno in vseživljenjsko učenje,
- gradivo za osvajanje novih medijev in tehnologij,
- gradivo za osebno in osebnostno rast,
- poučno gradivo za mlade uporabnike, od začetne do razvite stopnje spoznavanja različnih pojmov,
- gradivo, ki je v pomoč pri šolskih nalogah na vseh stopnjah.

4.3 Gradivo za zadovoljevanje raziskovalnih potreb okolja

Nakupovali bomo predvsem gradivo vseh vrst za domoznanske in lokalne študije, raziskave zgodovine, kulture in aktualnih tem v našem okolju. Sodelujemo tudi pri izvajanju raziskovalnih nalog v osnovnih in srednjih šolah ter pri seminarskih in diplomskih nalogah na visokošolskem področju (zagotavljamo ustrezen izbor strokovnega gradiva oz. virov).

4.4 Kulturne potrebe okolja

Kulturne potrebe okolja bomo zadovoljevali z izgradnjo in vzdrževanjem zbirk leposlovnega gradiva za različne starostne in zahtevnostne stopnje, z nakupom kakovostnih posnetkov glasbenih in filmskih del, predvsem slovenske in evropske produkcije. Nakupovali bomo tudi kakovostno literaturo z različnih področij umetnosti.

5 Razvijanje branja, oblikovanje bralne kulture in razvijanje informacijske pismenosti

V Knjižnici Brežice ustvarjamo pogoje za razvoj branja že pri otrocih v predbralnem obdobju. S pomočjo različnih bralnih programov spodbujamo otroke in njihove starše, da čim več berejo in da otroci branje, knjige in knjižnico doživljajo kot prijetno doživetje. Za najmlajše bodo v naši knjižnici potekale aktivnosti »Bralna mavrica«, »Vrtec na obisku«, »Pravljica z ustvarjalnico« ter »Knjižničarka na obisku«. S programom Bralna mavrica že vrsto let spodbujamo družinsko branje. S pomočjo staršev, vzgojiteljev in učiteljev predšolskim otrokom od tretjega leta starosti in učencem prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja približamo svet branja. Za družine in mlade pripravljamo tudi Virtualno ustvarjalnico s pravljico. Osnovnošolce spremljamo skozi njihov razvoj bralnih spretnosti. Pri tem jih spodbujamo tako, da v vsakem razvojnem obdobju ponudimo njihovi starosti ustrezno knjižnično gradivo. Za osnovnošolce izvajamo programe: »Mini Bologna«, zabavni in poučni kviz »Kako dobro poznam Andersena?«, »Lov za knjižnim zakladom«, »Čarobni svet preteklosti«, »Prvošolčki na obisku«, »Franceta Prešerna knjižnični žur«, »Spoznavmo pesnika/pisatelja« in »Zakladi domačega kraja – domoznanstvo« ter nacionalni program »Rastem s knjigo«. Med poletnimi počitnicami se pridružimo projektu Poletavci – poletni bralci in NajPoletavci ter tudi v tem času promoviramo mladinsko književnost in branje. Sodelujemo pri različnih bralnih značkah. Mesečno izvajamo »Uganko meseca«, ki je namenjena otrokom dveh starostnih skupin (do 10 let in od 10 do 15 let). Vsak mesec izžrebamo po enega nagrajenca iz vsake starostne skupine, ki prejme knjižno nagrado. Z dogodkom »Večer z Andersenom« na poučen način obeležimo svetovni dan knjig za otroke in rojstni dan svetovno znanega danskega pravljicarja H. C. Andersena. Na različne načine izvajamo tudi Noč knjige. Za učence 8. in 9. razredov pripravljamo delavnico »Rastem z e-viri«. Na delavnici se lahko sprehodijo med elektronskimi knjižnimi policami in spoznajo brezpapirno branje ter spletni portal elektronskih knjig Biblos. Prav tako se srečajo še z ostalimi elektronskimi bazami (npr. dLib, Britannica, Kamra, Europeana ...). Seznanimo jih še s portalom Audibook. Različne dejavnosti izvajamo tudi v kolekciji premične zbirke in s tem omogočamo dostopnost storitev v bolj oddaljenih krajih v občini. Različne dejavnosti in organizirani obiski prav tako potekajo na PPK. Nanje z veseljem pridejo skupine otrok iz vrtcev in osnovnih šol, kakor tudi posamezniki. Vzpostavili smo postajališča pred nekaterimi osnovnimi šolami (v sklopu katerih delujejo vrtci), pred Vrtcem Mavrica Brežice in v letu 2023 novo postajališče pred OŠ Cerklje ob Krki.

Za srednješolce redno izvajamo »Preživimo uro v domoznanski zbirki«, »Rastem s knjigo« in »Rastem z e-viri«. V sodelovanju z Gimnazijo Brežice in v okviru obveznih izbirnih vsebin izvajamo Zgodovinsko domače branje.

K branju spodbujamo tudi uporabnike s posebnimi potrebami. Motiviramo jih za obiskovanje knjižnice in jih navajamo na samostojno uporabo le-te. Na »Kekčevi bralni poti« se nam pridružijo učenci osnovne šole s prilagojenim učnim programom (OŠPP) in varovanci varstveno delovnega centra (VDC).

Za odrasle izvajamo bralna krožka v Domu upokojencev Brežice, kamor oskrbovancem dostavljamo tudi zeleno gradivo. Od leta 2021 imamo pred Domom upokojencev Brežice še postajališče PPK. Skupaj z Valvasorjevo knjižnico Krško in Knjižnico Sevnica

sodelujemo v bralnem programu »Posavci beremo skupaj«. Aktivno delujemo na področju družinske pismenosti.

Uporabnike individualno seznanjamo še z e-branjem oz. Biblosom, izposojajo zvočnih knjig na portalu Audibook in ostalimi e-viri (dLib, EbscoHost, Europeana, Britannica ...).

Vse, ki se zanimajo za krajevno zgodovino in dogajanja, spodbujamo k branju gradiva iz naše domoznanske zbirke. Konec leta 2022 smo uvedli domoznansko bralno značko. K branju vabimo še z rednimi tematskimi razstavami v Knjižnici Brežice kot v kolekciji premične zbirke Cerklje ob Krki ter na spletu.

Tudi v letu 2024 bomo usmerjeni v promocijo branja in dviga bralne kulture ter v sodelovanje pri vseh tovrstnih aktivnostih. Nakupovali bomo knjige z velikimi tiskanimi črkami za začetno fazo učenja branja ter jih ustrezno označevali, knjige z malo besedila za postopno pridobivanje bralnih spretnosti in kakovostne slikanice. Pridružili smo se projektu spodbujanja branja Bralni vlak, v organizaciji založbe Sodobnost.

Za šolarje bomo nakupovali pester in kakovosten izbor leposlovja za vse starostne skupine, kakor tudi primerne strokovne in leposlovne knjige za dislektike oz. za tiste, ki imajo težave z branjem.

Za odrasle bomo nakupovali leposlovno gradivo različnih zvrsti, slogov in zahtevnosti, leposlovje za preživljanje prostega časa, slovensko leposlovje ter izdaje del v javnem interesu. Nakupovali bomo tudi lažje berljivo gradivo (z večjimi črkami ...) za starejše, ki imajo težave z vidom, in to gradivo ustrezno označevali. Pri nakupu knjig v tujih jezikih bomo izbirali literarne klasike, kakovostne in nagrajene knjige v izvirnih jezikih ter nadaljevali izgradnjo zbirke jezikovno lažjih in prilagojenih tujejezičnih del, primernih za učenje tujih jezikov.

5.1 Razvijanje informacijske pismenosti

Razvijanje informacijske pismenosti bomo omogočali z nakupom novih, dopoljenih in posodobljenih izdaj enciklopedij, priročnikov, slovarjev in leksikonov. Kupovali bomo tudi e-knjige na portalu Biblos in zvočne knjige na portalu Audibook v slovenskem jeziku ter članom omogočali dostop do različnih podatkovnih baz. Za osnovnošolce in srednješolce bomo izvajali delavnice »Rastem z e-viri« in jih skupaj s posamezniki informacijsko opismenjevali za uporabo e-knjig, zvočnih knjig in ostalih e-virov.

K razvijanju informacijske pismenosti bo pripomogla tudi ponudba informacij javnega značaja. V sodelovanju z osnovnimi (s sedmošolci) ter srednjimi šolami (dijaki prvih letnikov) izvajamo program »Rastem s knjigo«, s ciljem informacijskega opismenovanja in uporabe kataloga ter knjižnice.

6 Upoštevanje značilnih in posebnih potreb okolja

6.1 Upoštevanje značilnih potreb okolja

Pri izgradnji in vzdrževanju knjižnične zbirke upoštevamo:

- starostno, izobrazbeno in socialno strukturo prebivalstva,
- strukturo članov in uporabnikov knjižnice – številčno po ciljnih skupinah,
- značilnosti občine Brežice kot posavske in obmejne občine, h kateri gravitira zelo veliko naselij z malo prebivalcev,
- dnevno migracijo, ki prihaja v mesto zaradi dela, šolanja, nakupovanja, upravnih, zdravstvenih ali kakšnih drugih storitev,
- razvojne prioritete lokalnih skupnosti,
- aktualne družbene razmere,

- dejavnost različnih organizacij, društev, institucij in medijev.

6. 2 Upoštevanje posebnih potreb okolja

Okolje, v katerem deluje Knjižnica Brežice, ima vse značilnosti ostalih posavskih občin s poudarkom na bogastvu naravne in kulturne dediščine. Razlike so v mikrookolju.

Občina Brežice je vse bolj upravno, administrativno in zdravstveno središče (Obmejna policija, Davčna uprava, Bolnišnica Brežice, Urgentni center Brežice). Ima zelo razvito šolsko mrežo (8 osnovnih šol in ena podružnična šola, Gimnazija Brežice, Strokovno izobraževalni center Brežice – srednja šola s petimi programi srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja ter višja strokovna šola z dvema višješolskima strokovnima programoma, Fakulteta za turizem). Razvito je tudi otroško varstvo (9 vrtcev).

Ker občina meji na Hrvaško, je precej prebivalcev hrvaško govorečih. Posebne značilnosti občine so zelo razvit zdraviliški in kmečki turizem, kmetijstvo ter energetika, storitvene dejavnost ter malo podjetništvo. Ima zelo pomembno geostrateško lego. Tu poteka pomembna cestna in železniška povezava. Na našem območju delujejo tudi tri ustanove za občane s posebnimi potrebami, za katere redno izvajamo bibliopedagoške ure.

Pri izgradnji knjižnične zbirke upoštevamo:

- število potencialnih uporabnikov, za katere poskušamo opredeliti interese,
- mestni oz. podeželski značaj okolja,
- migracijske tokove,
- prisotnost neslovenskih narodnostnih skupin,
- nadaljnji razvoj turizma, gostinstva, kmetijstva, energetike in podjetništva (posebej smo pozorni na potrebe in zahteve razvitega turizma in gostinstva, tako s strani zaposlenih v turizmu kot tudi zahtev domačih in tujih gostov),
- prebivalce in uporabnike s posebnimi potrebami.

7 Kriteriji nakupa knjižničnega gradiva

7.1 Aktualnost knjižničnega gradiva

Aktualnost novo nakupljenega gradiva bomo zagotovili z vsebinami, ki so posodobljene, dopolnjene oz. se nanašajo na nova strokovna in znanstvena spoznanja:

- z nakupom posodobljenih prevodov klasičnih književnih del,
- s posodabljanjem in dokupom gradiva v priročnih zbirkah,
- z nakupom novih del in ponatisov na področju literarnega ustvarjanja,
- z odpisom zastarelega in izrabljenega gradiva.

Pri nakupu gradiva bomo zlasti pozorni na aktualno produkcijo domačih del s področja leposlovja in humanistike.

Pozornost pri nakupu gradiva bomo posvetili knjigam v javnem interesu, ponatisom knjig slovenskih klasikov in ponatisom izvirnih slovenskih strokovnih del za mladino in odrasle ter kakovostnim knjigam za mladino in otroke.

7.2 Zastopanost različnih vrst gradiva

V letu 2024 načrtujemo nakup v višini 0,116 enote knjižničnega gradiva na prebivalca, od tega 0,113 enote knjižnega gradiva na prebivalca, ostalo je neknjižno gradivo.

Pri nakupu serijskih publikacij načrtujemo približno isto število kot v letu 2023 (okoli 125 naslovov). V zbirko ne vključujemo gradiva v jezikih, ki jih večina uporabnikov ne obvlada. Izjema je gradivo za učenje tujih jezikov, leposlovje v tujih (izvirnih) jezikih, gradivo, ki je namenjeno uporabnikom drugih jezikov v lokalni skupnosti in gradivo posebne zbirke Mini Bologna. Jezikovna struktura knjižničnega gradiva bo sestavljena v večini iz slovenskega jezika, ostali predvideni jeziki so: angleški, nemški, hrvaški, srbski, albanski, francoski, italijanski, španski in romski.

7.3 Zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih

Zraven knjižničnega gradiva v tiskani obliki (knjige, brošure, periodika) bomo nabavili gradivo na ostalih medijih:

- zvočni posnetki (glasbene, govorne vsebine na CD-jih),
- zvočne knjige,
- video posnetki (igrani filmi in izobraževalne vsebine na DVD-jih),
- e-knjige,
- multimedijski kompleti,
- notno gradivo,
- kartografsko gradivo,
- igrače,
- elektronske podatkovne zbirke,
- domoznansko neknjižno gradivo: razglednice, fotografije, plakati, koledarji, zemljevidi in drobni tisk ter ostalo gradivo na sodobnih medijih.

7.4 Zastopanost različnih tematskih oziroma predmetnih področij

Glede zastopanosti različnih tematskih in predmetnih področij izhajamo iz priporočil standardov. Razmerje med strokovnim in leposlovnim gradivom: do 50 % strokovnega gradiva in do 50 % leposlovja, vendar je to v veliki meri odvisno od izdaj na slovenskem založniškem trgu in tudi od potreb našega lokalnega okolja. Z velikostjo krajevne knjižnice naj bi se povečal tudi delež strokovnega gradiva.

Nakup strokovnega gradiva bo usmerjen v skladno zastopanost različnih strokovnih in znanstvenih vsebin, v različno poglobljenost ter zahtevnost – od poljudnih do zelo zahtevnih del. Na ta način bomo zadovoljili uporabnike z različnim nivojem predznanja in izobrazbe. Nakup leposlovnega gradiva bo sledil raznolikosti literarnih zvrsti in žanrov. Posebno pozornost bomo namenili delom slovenskih ustvarjalcev. Pri leposlovju za najmlajše bomo pozorni tudi na likovno opremljenost del. Ker je produkcija mladinskih strokovnih del manjša, bomo v priročne mladinske zbirke vključevali tudi poljudna dela in dela za odrasle, če bodo ustrezala nivojem znanj mlajših uporabnikov.

7.5 Ostali kriteriji izbire knjižničnega gradiva

- Literarna oziroma umetniška kakovost,
- veljavnost, reference, recenzije oziroma literarne kritike,
- nadgraditev vsebin v dosedanji zbirki,
- ustrezna predstavitev vsebine (spremna beseda),
- bralna stopnja (otroci, mladostniki, odrasli),
- ciljni uporabniki: predšolski in šolski otroci, študenti, nezaposleni, zaposleni in

- starostniki,
- jezik,
- prepoznavnost avtorja in naslova,
- prepoznavnost založnika,
- cena.

8 Omogočanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce občine Brežice

Knjižnica Brežice vsem svojim obiskovalcem in uporabnikom omogoča vse storitve, kot jih določa Uredba o osnovnih storitvah knjižnic.

Poleg osrednje knjižnice v Brežicah knjižnične storitve nudimo tudi na lokaciji kolekcije premične zbirke Cerklje ob Krki ter na Posavski potujoči knjižnici (PPK), ki je s poslovanjem začela v oktobru 2020. Gre za skupni projekt Valvasorjeve knjižnice Krško, Knjižnice Brežice, Knjižnice Sevnica in Knjižnice Laško, enota Radeče. Na ta način smo knjižnično dejavnost približali tudi težje dostopnim krajem v brežiški občini in s tem zmanjšali razlike v dostopnosti gradiva za prebivalce v občini. V letu 2024 v občini Brežice načrtujemo 26 postajališč.

Zbirka knjižničnega gradiva v kolekciji premične zbirke Cerklje ob Krki je zaradi manjšega okolja oz. števila prebivalcev, v katerem deluje in s tem povezanih prostorskih in finančnih zmožnosti, omejena. Velik del gradiva v premični zbirki menjavamo in prenašamo iz osrednje knjižnice, saj je odprtost premične zbirke 5 ur na teden. Na ta način lahko do vsega aktualnega in kakovostnega gradiva dostopajo tudi obiskovalci premične zbirke. Prav tako se gradivo na PPK uporabnikom dostavlja iz osrednjih posavskih knjižnic.

Osrednja knjižnica je odprta 59 ur tedensko. Premična zbirka s kolekcijo premične zbirke Cerklje ob Krki 5 ur tedensko in PPK skladno z Uredbo. Omogočamo 100 % dostopnost do knjižničnega kataloga.

Načrtujemo 1,5-kratni obrat celotne knjižnične zbirke ter članstvo okoli 15 % vseh prebivalcev občine.

Knjižnica Brežice aktivno sodeluje pri dopolnjevanju vzajemnega kataloga, s čimer skrbi, da so informacije o gradivu dostopne takoj. Vse informacije o kupljenem gradivu so dostopne v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema. Za dostopnost gradiva skrbimo tudi s prostim pristopom v vseh enotah. Za gradivo, ki ga knjižnica nima, organiziramo medknjižnično izposajo (za gradivo iz knjižnic dolenskega območja brezplačno do porabe sredstev, ki jih zagotavlja Ministrstvo za kulturo). Za člane do 18. leta starosti, invalide, brezposelne, prejemnike socialne pomoči ter uporabnike storitve Knjiga na dom ni letne članarine.

9 Obseg in struktura nakupa knjižničnega gradiva

Glede na razpoložljiva sredstva v letu 2024 v Knjižnici Brežice načrtujemo nakup 0,12 enote knjižničnega gradiva na prebivalca, kar je 2.784 enot knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih oziroma 120 enot na tisoč prebivalcev. Pri nabavi neknjižnega gradiva načrtujemo nakup 70 enot oziroma 2,92 enot na tisoč prebivalcev. Pri nakupu neknjižnega gradiva bomo sledili sodobnim trendom in kupovali neknjižno gradivo na različnih nosilcih. Pri serijskih publikacijah načrtujemo približno isto število kot za leto 2023, okrog 125 naslovov.

Pri strukturi gradiva se želimo čim bolj približati priporočenemu razmerju gradiva za odrasle in otroke ter razmerju naslovov v zbirki za strokovno gradivo in leposlovje. Ob

koncu leta 2022 je bilo omenjeno razmerje 73,10 % naslovov gradiva za odrasle in 26,90 % gradiva za mladino ter 56,80 % naslovov za strokovno gradivo in 43,20 % za leposlovje. Vzrok za manjša odstopanja je predvsem v strukturi knjižničnih fondov, ki se dopolnjujejo od 1945. leta. Priporočena razmerja bomo skušali doseči z večjim odpisom neaktualne in zastarele literature za odrasle ter z nakupom večjega obsega knjižničnega gradiva za otroke in mladino. V letu 2024 načrtujemo nakup 30 % oz. 735 naslovov za mladino in 70 % oz. 1.715 naslovov za odrasle uporabnike. Z nakupom bomo skušali zagotoviti tudi ustrezno razmerje med leposlovnim (do 50 %) in strokovnim gradivom (do 50 %), kar pomeni najmanj 1.250 naslovov strokovnega gradiva. Z velikostjo krajevne knjižnice naj bi se povečal tudi delež strokovnega gradiva. Nakup knjižničnega gradiva načrtujemo v okviru priporočil, vendar pa je ta odvisen tudi od ponudbe na trgu, finančnih sredstev in potreb našega lokalnega okolja.

Struktura gradiva v celotni knjižnični zbirki glede razmerja med strokovnim in leposlovnim gradivom je v priporočenih mejah.

Od načrtovanega obsega nakupa bo za kolekcijo premične zbirke Cerklje ob Krki nakupljenih 65 enot knjižničnega gradiva, saj velik del knjižnične zbirke menjamo in tako aktualne vsebine približamo tudi uporabnikom v izposojevališču premične zbirke. Gradivo dostavljamo iz osrednje knjižnice oz. z brezplačno medoddelčno izposajo. Hkrati pa portal Biblos in Audibook omogočata izposajo gradiva ne glede na postavitev oz. podlokacijo. Uporabniki v tej enoti lahko z oddaljenim dostopom dostopajo še do ostalih e-virov (Pressreader, EbscoHost, Britannica, Kanopy ...).

Za PPK se bo iz sredstev MK Knjižnice Brežice kupilo 50 izvodov gradiva (navajamo v naših evidencah). Gradivo se po potrebi uporabnikom dostavlja iz sodelujočih knjižnic ter se na ta način zagotavlja splošna dostopnost kakovostne slovenske založniške produkcije v knjižnični mreži knjižnice. Nakup gradiva s sredstvi, ki ga za PPK prispeva Občina Brežice, pa v svojih evidencah upošteva Valvasorjeva knjižnica Krško. Ona tudi nabavlja vse gradivo za PPK.

Načrtovana skupna vrednost nakupa knjižničnega gradiva je v znesku 67.989 evrov, od tega za knjižnično gradivo na fizičnih nosilcih 63.569 evrov.

V letu 2024 bomo dokupili v slovenskem jeziku 70 novih naslovov e-knjig na portalu Biblos. Uporabnikom bo tako na voljo predvidoma 262 naslovov z osnovnega paketa ter dodatno nakupljenih naslovov v letih 2014–2023 ter načrtovanih 70 novih naslovov v letu 2024. Nabavili bomo predvidoma 1 licenco za vsak nov naslov.

Dodatno bomo nabavili še 110 naslovov/licenc zvočnih knjig na portalu Audibook. Člani bodo lahko v letu 2024 brezplačno dostopali do 520 različnih zvočnih knjig v slovenskem jeziku. Audibook predstavlja tudi pomemben vir gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami.

V sodelovanju s knjižnicami na območju Dolenjske bomo sofinancirali nakup zbirke PressReader in s tem povečali število naslovov časopisov in revij za naše uporabnike. S sofinanciranjem bomo še naprej omogočali oddaljen dostop do različnih baz podatkov oz. do e-virov (PressReader, EbscoHost, Britannica, Kanopy ...).

Gradivo, kupljeno s sredstvi MK, bomo razporedili po celotni mreži knjižnice. Gre za nakup aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva, namenjenega za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja vseh ciljnih skupin uporabnikov ter nakup zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

Občina Brežice bo za Knjižnico Brežice (brez PPK) sofinancirala nakup knjižničnega gradiva s 44.000 evri. S tem zneskom načrtujemo nakup 1.927 enot knjižničnega gradiva. oz. 0,08 enote knjižničnega gradiva na prebivalca.

Za gradivo PPK naj bi namenila še 7.855 evrov (sredstva pridobi nosilka projekta Valvasorjeva knjižnica Krško, ki skrbi za nabavo gradiva).

10 Sodelovanje z drugimi knjižnicami

V kolikor gradiva, ki bi ga uporabniki želeli, v naši zbirki ne bo, jim ga bomo tudi v letu 2024 pridobili preko medknjižnične izposoje (za gradivo iz knjižnic dolenskega območja je brezplačna v skladu z določili MK). Na ta način bodo imeli uporabniki možnost izposoje gradiva iz vseh slovenskih knjižnic.

Z osrednjo območno knjižnico sodelujemo še pri dnevih zbiranja spominov, ki je domoznanski projekt, s knjižnicami območnosti imamo tudi skupno Facebook stran. K že obstoječim zgodbam na spletnem portalu Kamra dodajamo nove vsebine;

sooblikujemo tudi Obraze slovenskih pokrajin. Skupaj s Knjižnico Sevnica in Valvasorjevo knjižnico Krško izvajamo projekt za promocijo branja Posavci beremo skupaj. Tudi v letu 2024 nameravamo sodelovati v projektu Poletavci – poletni bralci in NajPoletavci (nosilka projekta MKL). Sodelujemo v vseslovenskem projektu Nacionalni mesec skupnega branja, z ostalimi knjižnicami pri vnašanju na portal Dobreknjige.si, pri Tednu splošnih knjižnic ... S splošnimi knjižnicami bomo še naprej sodelovali pri različnih projektih na področju izobraževalne dejavnosti.

V letu 2020 je začela po vijugavih poteh Posavja voziti PPK. Pri poslovanju le-te sodelujemo Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Brežice, Knjižnica Sevnica in Knjižnica Laško (enota Radeče).

Knjižnica sodeluje oz. se povezuje tudi s šolskimi knjižnicami (osnovne šole in srednje šole), zlasti pri načrtovanju in izvajanju bibliopedagoških dejavnosti, pa tudi pri zbiranju predlogov za nabavo gradiva.

Že od ustanovitve sodelujemo s Fakulteto za turizem, saj ima njihova knjižnica svoje prostore v naši knjižnici. Vseskozi se povezujemo tudi pri pripravi in izvedbi različnih vsebin oziroma dejavnosti.

11 Promocija knjižničnih zbirk

Da bi spodbudili izposajo knjižničnega gradiva in s tem širili bralno pismenost kot tudi bralno kulturo, knjižnično gradivo promoviramo v prostorih knjižnice (s strokovnim svetovanjem v vseh enotah, s posameznimi dejavnostmi oz. bibliopedagoškimi dejavnostmi, organiziranjem kulturnih prireditev in literarnih večerov, s tematskimi razstavami gradiva, z izpostavljanjem kakovostnega gradiva na razstavnih mrežah (Zlata hruška, Dobreknjige.si, knjige z večjimi črkami, razstave domoznanskega gradiva ...), s pripravljanim raznih razstav gradiva ob obletnicah, podeljenih nagradah, s pripravljanim raznih priporočilnih seznamov), zbirke promoviramo tudi zunaj knjižničnih prostorov na gostovanjih z različnimi oblikami bibliopedagoških ur, s povezovanjem z deležniki v lokalnem in širšem okolju. Promocijo izvajamo še preko spletne strani, elektronske pošte, Facebooka, Instagrama in YouTube kanala. Pred leti vzpostavljeno zbirko za dislektike sproti obnavljamo in dopolnjujemo, o njej pa poročamo na različnih kanalih.

Besedilo letnega načrta nakupa knjižničnega gradiva je dostopno na spletni strani Knjižnice Brežice, na povezavi <https://knjiznica-brezice.si/o-knjiznici/katalog-informacij-javnega-znacaja/>.

Datum: 17. 11. 2023

Številka: 340/2023

Pripravila:
Simona Kene,
bibliotekarka

Mag. Tea Bemkoč,
direktorica